

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 16.12.1976, sp. zn. St 1/76, ECLI:CZ:NS:1976:ST.1.1976.1

Číslo: 20/1977

Právní věta: Použití čl. 3 rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii z 8. mája 1975 č. 45/1975 Zb., podľa ktorého sa nesmie začať, a ak sa začalo, musí sa zastaviť trestné stíhanie za prečiny a za trestné činy uvedené v čl. 1 spáchané pred dňom tohto rozhodnutia, nebráni odsúdenie za úmyselný amnestovateľný trestný čin na tresty uvedené v čl. 2 tohto rozhodnutia (čl. 4 písm. a/ rozhodnutia).

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 16.12.1976

Spisová značka: St 1/76

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Amnestie

Předpisy: 36/1964 Sb. § 27 odst. 1 písm. c 45/1975 Sb. čl. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbirkový text rozhodnutí:

Č. 20/1977 sb. rozh.

Stanovisko

na zabezpečenie jednotného výkladu zákona

(Zo 16. decembra 1976, č. [St 1/76](#).)

Najvyšší súd Československej socialistickej republiky zaujal na neverejnom zasadnutí konanom 16. decembra 1976 podľa § 27 odst. 1 písm. c) zák. č. 36/1964 Zb. o organizácii súdov a o voľbách sudcov v znení zák. č. 156/1969 Zb. k otázke použitia čl. 3 rozhodnutia prezidenta republiky z 8. mája 1975 o amnestii toto stanovisko:

Použití čl. 3 rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii z 8. mája 1975 č. 45/1975 Zb., podľa ktorého sa nesmie začať, a ak sa začalo, musí sa zastaviť trestné stíhanie za prečiny a za trestné činy uvedené v čl. 1 spáchané pred dňom tohto rozhodnutia, nebráni odsúdenie za úmyselný amnestovateľný trestný čin na tresty uvedené v čl. 2 tohto rozhodnutia (čl. 4 písm. a/ rozhodnutia).

Z odôvodnenia:

Najvyšší súd Slovenskej socialistickej republiky vyslovil rozsudkom sp. zn. [5 Tz 6/76](#) porušenie zákona v ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) Tr. por. a čl. 4 písm. a) rozhodnutia prezidenta republiky z 8. mája 1975 o amnestii preto, že okresný súd na základe čl. 3 tohto rozhodnutia zastavil trestné stíhanie za amnestovateľný trestný čin páchatela, ktorý bol pred dňom tohto rozhodnutia podmienne odsúdený a neuplynul skúšobný čas. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že ide o odsúdenie za úmyselný trestný čin, ktoré ku dňu tejto amnestie nebolo zahladené. Na veci nič nemení ani tá skutočnosť, že na uložený trest odňatia slobody, ktorého výkon bol podmienne odložený, sa vzťahuje čl. 2 uvedeného rozhodnutia, podľa ktorého prezident republiky odpustil takýto trest s účinkom, že sa dňom tohto rozhodnutia na páchatela hľadí, ako by nebol odsúdený. Na zahladenie odsúdenia sa prihliadne len vtedy, ak sa o ňom právoplatne rozhodlo pred dňom vyhlásenia amnestie.

Naproti tomu Najvyšší súd Českej socialistickej republiky vyslovil za rovnakej situácie porušenie zákona v neprospech obvinených v niekoľkých prípadoch (napr. vo veciach 4 Tz 49/75, 7 Tz 38/75, 7 Tz 7/76 a ďalších) v tom, že súde nepoužili amnestiu. Rozhodnutia nižších súdov zrušil v podstate s tým odôvodnením, že sa na predchádzajúce podmienne odsúdenie vzťahuje rozhodnutie prezidenta republiky z 8. mája 1975 o amnestii a že podľa čl. 2 tohto rozhodnutia vyhlásením tejto amnestie nastala fikcia neodsúdenia, t. j. že sa na páchatela hľadí, ako by nebol odsúdený. V dôsledku toho v ďalšej veci, v ktorej sa začalo trestné stíhanie za čin podliehajúci aboličnému ustanoveniu amnestie, ale sa dosiaľ neskončilo, nemožno použiť čl. 4 písm. a) tohto rozhodnutia, ale so zreteľom na čl. 3 treba trestné stíhanie zastaviť.

Generálny prokurátor Československej socialistickej republiky upozornil predsedu Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky na nejednotnosť rozhodovania najvyšších súdov republík pri posudzovaní tejto právnej otázky a navrhol, aby Najvyšší súd Československej socialistickej republiky zaujal podľa § 27 odst. 1 písm. c) zák. č. 36/1964 Zb. o organizácii súdov a o voľbách sudcov znení zák. č. 156/1969 Zb. stanovisko na zabezpečenie jednotného výkladu zákona. Súčasne predložil podľa § 27a odst. 2 cit. zákona svoje vyjadrenie. V tomto vyjadrení uviedol, že považuje za správne stanovisko Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky, lebo podľa čl. 2 rozhodnutia prezidenta republiky z 8. mája 1975 o amnestii sa tresty odňatia slobody, ktorých výkon bol podmienne odložený, odpúšťajú s účinkom, že sa dňom tohto rozhodnutia na páchatela hľadí, ako by nebol odsúdený (za samozrejme predpokladu, že nie sú dané okolnosti vylučujúce použitie tejto amnestie podľa čl. 4). Ak teda orgán činný v trestnom konaní, ktorý rozhoduje o použití amnestie na ďalší amnestovateľný čin, dôjde k záveru, že na predchádzajúce odsúdenie na podmienne trest odňatia slobody sa vzťahuje čl. 2 cit. amnestie, vychádza z právneho stavu, že platí fikcia neodsúdenia a trestné stíhanie zastaví. Podľa názoru generálneho prokurátora ČSSR je teda pre tento postup rozhodujúce, že ku dňu vydania rozhodnutia o amnestii nebolo právoplatne rozhodnuté o tom, že sa odsúdený v predchádzajúcej veci neosvedčil a že trest vykoná, pričom nezáleží na tom, či snád sú tu podmienky pre takéto rozhodnutie.

Predseda Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky si vyžiadal podľa § 27a odst. 2 zák. č. 36/1964 Zb. v znení zák. č. 156/1969 Zb. vyjadrenie predsedov najvyšších súdov republík a podľa § 27a odst. 1 cit. zákona prikázal túto právnu otázku päťčlennému senátu najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky na zaujatie stanoviska na zabezpečenie jednotného výkladu zákona.

Predseda Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky sa vo svojom vyjadrení stotožnil s doterajšou praxou senátov trestného kolégia Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky. Uviedol, že za odsúdeného pre úmyselný trestný čin nemožno v zmysle čl. 4 písm. a) rozhodnutia prezidenta republiky z 8. mája 1975 o amnestii považovať toho, koho skoršie odsúdenie je zahladené,

resp. platí o ňom fikcia neodsúdenia. Sem treba zahrnovať i osoby odsúdené na trest odňatia slobody, ktorého výkon bol podmiennečne odložený, ak sa týmto osobám odpúšťa podľa čl. 2 cit. rozhodnutia trest s účinkom, že sa dňom tohto rozhodnutia na nich hľadí, ako by neboli odsúdené. Tento účinok nastáva bezprostredne dňom vyhlásenia amnestie. Akékoľvek ďalšie úkony súvisiace s amnestičným rozhodnutím musia túto skutočnosť rešpektovať a bezpodmienečne byť s ňou v súlade.

Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky považuje za správny názor senátu trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky. Vo svojom vyjadrení upozornil na to, že prekážka uvedená v čl. 4 písm. a) citovaného rozhodnutia nebráni použitiu amnestie v inej amnestovateľnej veci vtedy, ak odsúdenie pre úmyselný trestný čin bolo právoplatne zahladené pred dňom vyhlásenia citovaného rozhodnutia o amnestii, prípadne ak boli pred dňom vyhlásenia uvedeného rozhodnutia o amnestii splnené podmienky zákonnej fikcie neodsúdenia. Z uvedeného vyplýva, že ak fikcia neodsúdenia nastala u odsúdenia pre úmyselný trestný čin až dňom vyhlásenia citovaného rozhodnutia o amnestii, nemožno v ďalšej amnestovateľnej veci použiť amnestiu pre prekážku uvedenú v čl. 4 písm. a) uvedeného rozhodnutia.

Pred zaujatím stanoviska si Najvyšší súd Československej socialistickej republiky vyžiadal aj vyjadrenia ministrov spravodlivosti Českej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky, Kancelárie prezidenta Československej socialistickej republiky a právnických fakúlt Univerzity Karlovej v Prahe a Univerzity Komenského v Bratislave.

Minister spravodlivosti Českej socialistickej republiky vo svojom vyjadrení uviedol, že názor, z ktorého v danej otázke vychádza stanovisko Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky a s ktorým sa vo výsledku kryje aj stanovisko generálneho prokurátora Československej socialistickej republiky, vo viacerých prípadoch uplatňoval v sťažnostiach pre porušenie zákona. Upozornil najmä na to, že otázku, či je daná fikcia neodsúdenia uvedená v čl. 2 amnestie z 8. mája 1975, treba hodnotiť podľa právneho stavu v čase, kedy sa táto otázka posudzuje a na jej základe sa rozhoduje. To platí aj pri aplikácii všetkých ustanovení amnestie prichádzajúcich do úvahy, teda aj pri rozhodnutiach o použiteľnosti amnestie z hľadiska čl. 3 a čl. 4 písm. a).

Minister spravodlivosti Slovenskej socialistickej republiky sa vyjadril tak, že sa prikláňa k stanovisku, ktoré zaujal v danej problematike Najvyšší súd Slovenskej socialistickej republiky.

Vedúci kancelárie prezidenta Československej socialistickej republiky považuje za správny výklad, ktorý zaujali Najvyšší súd Českej socialistickej republiky a generálny prokurátor Československej socialistickej republiky. Podľa jeho názoru rozhodujúce je, či v čase vyhlásenia amnestie z 8. mája 1975 bolo alebo nebolo právoplatne rozhodnuté, že sa podmiennečný trest odňatia slobody vykoná. Ak ku dňu vyhlásenia amnestie nebolo právoplatne rozhodnuté, že sa takýto trest vykoná, treba na odsúdeného hľadieť, ako by nebol odsúdený. V takomto prípade sa potom v ďalšej trestnej veci, ak ide o amnestovateľný čin, použije amnestia prezidenta republiky a trestné stíhanie sa zastaví.

Katedra trestného práva právnickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe vo svojom obsiahlejšom vyjadrení dochádza k záveru, že je možný obojaký výklad a preto odporúča požiadať o vyjadrenie Kanceláriu prezidenta republiky.

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave sa nevyjadrila.

Senát Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky po prihliadnutí k uvedeným vyjadreniam zaujal toto stanovisko:

Podľa čl. 3 rozhodnutia prezidenta republiky z 8. mája 1975 o amnestii sa nesmie začať, a ak sa začalo, musí sa zastaviť trestné stíhanie za prečiny a za trestné činy uvedené v čl. 1 amnestie (t. j. za

také trestné činy, na ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody neprevyšujúci 3 roky) spáchané pred dňom tohto rozhodnutia. Podľa čl. 4 písm. a) sa však táto amnestia a teda ani jeho aboličné ustanovenie čl. 3 nevzťahuje na osoby, ktoré boli v posledných desiatich rokoch pred dňom tejto amnestie už odsúdené pre úmyselný trestný čin, iba ak sa na ne hľadí, ako by neboli odsúdené.

Podstata riešenia nastolenej otázky spočíva v tom, či čl. 4 písm. a) cit. rozhodnutia prezidenta republiky treba vykladať tak, že účinky fikcie neodsúdenia musia nastať už pred dňom tohto rozhodnutia, alebo tak, že stačí, ak tieto účinky podľa čl. 2 uvedeného rozhodnutia nastanú až dňom vyhlásenia amnestie.

Ide teda o to, či možno v prípade ďalšieho trestného stíhania použiť čl. 3 aboličného ustanovenia amnestie, ak bol obvinený v posledných desiatich rokoch pred jej vyhlásením právoplatne odsúdený pre úmyselný trestný čin na niektorý z trestov uvedených v čl. 2 amnestie; podľa tohto článku sa totiž tresty odňatia slobody, ktorých výkon bol podmienene odložený, tresty nápravného opatrenia a peňažné tresty odpúšťajú s účinkom, že sa dňom tohto rozhodnutia na páchatela hľadí, ako by nebol odsúdený.

Ak je podľa čl. 1 rozhodnutia prezidenta republiky z 8. mája 1975 o amnestii odpustený niektorý z trestov uvedených v čl. 2, hľadí sa na obvineného, ako by nebol odsúdený dňom 8. mája 1975, teda už celý tento deň. Potom treba čl. 3 amnestie o abolícii vykladať v súvislosti s uvedeným čl. 2 tejto amnestie, čo nutne vedie k záveru, že u skoršieho odsúdenia obvineného pred amnestiou platí fikcia neodsúdenia už od samého začiatku dňa, kedy bola amnestia vyhlásená a že teda nie je daný vylučujúci dôvod podľa čl. 4 písm. a) tejto amnestie.

To znamená, že v ďalšej trestnej veci osoby, ktorá bola v posledných desiatich rokoch pred dňom tohto rozhodnutia prezidenta republiky odsúdená pre úmyselný trestný čin na niektorý z trestov uvedených v čl. 2 amnestie, treba podľa čl. 3 amnestie zastaviť začaté ale doteraz neskončené trestné stíhanie pre abolovateľný čin, a to nielen v prípade, ak účinok fikcie neodsúdenia nastal pred dňom 8. mája 1975, ale aj vtedy, ak takýto účinok nastal až na základe čl. 2 amnestie, t. j. dňom vyhlásenia rozhodnutia o amnestii.

Senát Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky zaujal na základe týchto úvah stanovisko uvedené vo výroku.